REPOLA-SEURA R.Y.

Repolainen 64

Jäsentiedote 2/2013

www.repola-seura.net

Repolainen

Repola-seura ry:n jäsenlehti

Numero 64, 2/2013, toukokuu
Numeron 65 aineisto lähetettävä päätoimittajalle 10.8.2013 mennessä

Päätoimittaja
Pertti Rannikko
pertti.rannikko@uef.fi
puh. (013) 717422
Huhtilammentie 945, 82160 Oskola

Toimittajat
Valentina Afanassieva
Ville Pänttönen

Kuvatoimittaja
Raimo Määttä

Repola-seura ry

Hallituksen ja toimihenkilöiden yhteystiedot ovat takakannen etusivulla. Seuran nettisivut ovat osoitteessa www.repola-seura.net, josta löytyy myös vanhoja Repolaisen numeroita.

Jäsenhakemukset ja osoitteenmuutokset
Jäsensihteeri Päivi Kiiskinen, Sotkantie 1 E 33, 80160 Joensuu,
gsm 050 599 1364, paivi.kiiskinen1@gmail.com

Vuosijäsenmaksu 18 €, ainaisjäsenmaksu 150 €, kannatusjäsenmaksu 100 €, vapaaehtoinen tukimaksu 10–30 €, perheenjäsenmaksu puolisosta ja alle 15-vuotiaasta lapsesta 0 €. Seuran pankkitili: Op Polvijärvi FI05 5354 0420 0466 26.

Painopaikka: Kirjapaino PR-Offset, Joensuu

Kansikuva: *Poikkeuksellinen passintarkastus Inarin tilapäisellä rajanylityspaikalla helmikuussa 2013. Kuvassa vasemmalla Anaika Woodin tuotantojohtaja Markku Torvinen ja Harvestia Oy:n toimitusjohtaja Pekka Kauranen. Passiaan näyttävä Aaro Hiltunen on ollut keskeisesti vaikuttamassa Inarin kautta tapahtuneeseen puukauppaan jo 1990-luvun puolivälistä lähtien (kuva Asko Saarelainen)*

Jatkuvuutta

Repola-seuran vuosikokous pidettiin leppoisissa tunnelmissa aurinkoisena kevätpäivänä 16.3.2013 Joensuun Ortodoksisessa Kulttuurikeskuksessa. Aluksi katsottiin Repolan rajauitoista kertova dokumenttielokuva *Kaksi vanhaa uittojätkää*, minkä jälkeen kahvinjuonnin lomassa keskusteltiin sen tekijän Raimo Määtän kanssa elokuvasta. Varsinainen vuosikokous sujui ripeästi Olli Lehtisen puheenjohdolla. Kokous hyväksyi hallituksen esittämän vuosikertomuksen (julkaistu edellisen Repolaisen sivulla 18) ja antoi vastuuvapauden tilivelvollisille. Jäsenmaksut päätettiin pitää entisellään. Myös puheenjohtaja ja kaikki hallituksen jäsenet valittiin jatkamaan tehtävissään (hallituksen kokoonpano ilmenee takakannen etusivulta).

Eniten kokousväkeä keskustelutti Lieksan kaupungin delegaation yllättävä pääsy Lentieraan Inarin rajanylityspaikan kautta, sillä rajanylityspaikkaa ei ole käytetty muuhun kuin puukauppaan. Lieksalaisten matkasta kertoo lehden seuraavilla sivuilla mukana ollut seuramme jäsen, Lieksan kansalaisopiston rehtori Asko Saarelainen. Repola-seuran vuoden 2013 toimintasuunnitelmaan päätettiin kirjata lause: ”Hallitus seuraa Lieksan kaupungin ja muiden tahojen Mujejärven piirin kanssa harjoittamaa yhteistyötä ja tarvittaessa osallistuu siihen aktiivisesti”.

Joensuun Ortodoksisessa Kulttuurikeskuksessa pidetyn vuosikokouksen osallistujia (kuva Raimo Määttä)

Yhteistyötä Inarin rajanylityspaikan kautta

Lieksan kaupungin ja metsäteollisuusyritysten edustajat vierailivat Lentierassa 21. helmikuuta. Mujejärven piirihallinnon kanssa käydyn neuvottelun aiheina olivat Inarin tilapäisen rajanylityspaikan toiminnan jatkuvuuden turvaaminen, puun tuonnin lisääminen ja kulttuuri- ja matkailuyhteistyön edellytysten parantaminen. Seurueen rajanylitys tapahtui Inarin tilapäisen rajanylityspaikan kautta, jonne Lieksan keskustasta on matkaa 59 kilometriä. Rajanylityspaikalta on Lentieran keskustaan 28 kilometriä, joten Lieksasta aamuvarhain matkaan lähtenyt seurue palasi takaisin jo kello 14.00.

Puukauppa tärkeää Lentieralle

Puukaupan lisääminen Inarin rajanylityspaikan kautta on tärkeää sekä venäläisille että suomalaisille toimijoille. Metsänhakkuu on edelleen alueen tärkein elinkeino. Lentieran puunkorjuuyrityksen (lespromhozin) edustajat kertoivat neuvottelujen alussa alueen metsänhakkuiden oleellisesta muutoksesta ja sen vaikutuksesta Lentieran kylän elämään. Vajaan kymmenen vuotta sitten Lentieran lespromhoz tarjosi työtä noin kolmellesadalle työntekijälle. Nyt työntekijöitä on vain puolikymmentä urakoitsijoiden palveluksessa.

Hakkuumäärät vähentyivät erityisen jyrkästi viime vuonna, mikä on johtanut alueen metsävarantojen tehottomaan käyttöön. Arviot viime vuoden toteutuneista hakkuista vaihtelivat 22.000−50.000 kuutiometrin välillä, mikä oli vain noin 15 % alueen hakkuusuunnitelmasta. Metsänhakkuiden väheneminen on heijastunut merkittävästi Lentieran kylän elämään. Lentieran lespromhoz ei ole pystynyt auttamaan kylän sosiaalisissa projekteissa, muun muassa toimittamaan riittävästi polttopuita paikalliselle väestölle. Lisäksi yksityisten yrittäjien mahdollisuudet rahoittaa koulua ja lastentarhaa ovat vähentyneet.

Rajanylityspaikan toimivuus

Metsäteollisuusyritysten edustajat korostivat Inarin rajanylityspaikan toimivuuden tärkeyttä puuntuonnin kannalta. Harvestia Oy:n toimitusjohtaja Pekka Kauranen painotti puheenvuorossaan tieolosuhteiden kunnon ja rajanylityskäytänteiden

joustavuuden merkitystä. - Keskeistä on, että koneet, kuljettajat ja työnjohtavat voivat liikkua joustavasti Inarin rajanylityspaikan kautta, muistutti Kauranen.

Puuntuonti Inarin kautta on edelleen tärkeää VapoTimber Oy:n Lieksan ja Nurmeksen sahoille niiden raaka-ainehuollon varmistamiseksi. Sahojen puunhankinnasta vastaavan Harvestia Oy:n toimitusjohtaja Kauranen ennakoi, että puuta tuodaan tänä vuonna Inarin kautta yli 100.000 kuutiometriä ja ensi vuonna noin 200.000 kuutiometriä. Enimmillään Inarin kautta puuta on tuotu hieman yli 250.000 kuutiometriä vuodessa.

Puunjalostusta Lentieraan?

Kaurasen tavoin rajanylityspaikan käytännön toimivuutta korosti Anaika Wood Ltd Oy:n tuotantojohtaja Markku Torvinen. Anaika Woodilla on kolme sahaa Suomes-

Harvestia Oy:n toimitusjohtaja Pekka Kauranen pitää Inarin kautta tapahtuvaa puukauppaa merkittävänä Vapo Timber Oy:n Lieksan ja Nurmeksen sahoille (kuva Asko Saarelainen)

Karjalan tasavallan luonnonvara- ja ympäristöministeri Viktor Fedorovich Chikaljuk näkee tilapäisten rajanylityspaikkojen toiminnan kehittämisen tärkeänä myös tulevaisuudessa (kuva Asko Saarelainen)

sa ja yksi Kostamuksessa. Torvinen näki myös venäläisten toivomat investoinnit mahdolliseksi, mikäli tilanne on otollinen. Tulevaisuudessa voisi olla mahdollista selluja polttohakkeen tekeminen Lentieraan perustettavassa tuotantolaitoksessa. Mahdollisen investoinnin toteutumisen edellytyksiä ovat puun saannin varmuus sekä tontin omistuksen ja sähkön toimitusvarmuuden varmistaminen, arvioi Torvinen. Pientukkien sahaus olisi mahdollista tehdä yhtiön Lieksan sahalla.

Vapo Timber Oy:n puuntuonti Inarin kautta alkoi 1990-luvun puolivälissä. Toiminnassa alusta saakka mukana ollut Vapo Timber Oy:n entinen metsäpäällikkö, nykyinen vanhempi neuvonantaja, Aaro Hiltunen nosti esille alueen hakkuukiintiöiden täysimääräisen hyödyntämisen. - Myös Mujejärven lespromhozin alueelta olisi järkevää ajaa puuta Inarin kautta Suomeen. Toiminta edellyttäisi tiestön kunnostamista ja kahden sillan uusimista, kuten Inarissakin tehtiin 1990-luvulla, Hiltunen muistutti.

Tilapäiset rajanylityspaikat

Karjalan tasavallan edustajana neuvotteluihin osallistunut luonnonvara- ja ympäristöministeri Viktor Fedorovich Chikaljuk painotti Suomen ja Karjalan tasavallan yhteistyön tärkeyttä. - Tilapäisiä rajanylityspaikkoja tulee säilyttää ja kehittää, Chikaljuk korosti. Maanteiden suuntautuminen Suomeen on hyvä alku yhteistyölle ja hän toivotti sekä pienet että isot investointiprojektit tervetulleiksi Karjalaan. Erityisen tärkeänä Chikaljuk näki puuntuonin rinnalla energia-alan kehittämisen ja yhteisen tuotannon aloittamisen, jolloin Lentierassa valmistettua polttohaketta voitaisiin käyttää sekä siellä että Suomessa.

Lieksan kaupunginjohtaja Esko Lehto nosti esiin Inarin toiminnan

kehittämisen. Venäjän rajahallinnon näkökulmasta Inarin kehittäminen Federaation rahoituksen pohjalta ei ole tarkoituksenmukaista, mutta sitä voidaan kunnostaa Karjalan tasavallan ja yritysten yhteistyönä. Sekä Mujejärven piiri että Lentieran lespromhoz ilmoittivat valmiutensa osallistua Inarin rajanylityspaikan kehittämiseen.

Neuvottelun järjestäjänä toiminut Mujejärven piirihallinnon johtaja Tamara Putrolainen piti yhteistyötahojen tapaamista tärkeänä. - Neuvottelut luovat Lieksan kaupungin ja Mujejärven piirin yhteistyölle hyvän pohjan. Putrolaisen visiona on yhteinen alue, jossa voisivat vapaasti kulkea niin Suomen kuin Venäjänkin paikallinen väestö ja yritystoiminnan edustajat.

Mujejärven piirihallinnon johtaja Tamara Putrolainen on ollut hyvin aktiivinen kehittämään Mujejärven piirin ja Lieksan välistä rajayhteistyötä (kuva Asko Saarelainen)

Kulttuurimatkalle Karjalaan?

Henkilöliikenteen mahdollistuminen Inarin kautta toisi uuden avauksen luonto- ja kulttuurimatkailun kehittymiselle Lieksasta Lentieran ja Repolan alueelle. Kiinnostusta olisi myös metsästys- ja kalastusmatkailun parissa. Matkailun myötä kulttuurimatkaajien 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa vilkkaasti käyttämä reitti voisi herätä uudelleen eloon.

Yhteistyöneuvottelun venäläiset osallistujat kuuntelivat kiinnostuneina esitystäni Lieksan keskeisimpien luontomatkailualueiden nykytilasta. Kolin kansallispuistossa vierailee vuosittain noin 130.000 kävijää, mikä tuottaa paikallistalouteen yli 5 miljoonan euron vuositulon. Kesällä 2013 Kolin Purnunlahdessa avautuu moskovalaisten omistaman Zander Port -yhtiön kylpylä. Lieksanjoen varrella sijaitsevan Ruunaan retkeilyalueen kävijämäärä on hieman vajaa 90.000, mikä tuottaa Lieksaan yli neljän miljoonan euron vuositulon.

Lentieran kylää helmikuussa 2013 (kuva Asko Saarelainen)

Esimerkiksi päivän koskenlaskumatkat Lentieranjoelle voisivat toimia luontomatkailun avaajana. Matkailupalvelujen kehittyminen edellyttää ja luo edellytyksiä myös yritystoiminnan kehittymiselle Lentieran alueella. Tämän näki tärkeäksi myös Lieksan yrittäjien näkökulmasta puheenvuoron käyttänyt Lieksan kaupunkikeskuksen puheenjohtaja Taisto Lehikoinen.

Puuntuonnin lisääntyminen varmistaa Inarin rajanylityspaikan pysymisen avoinna tulevaisuudessa. Tämä luo perustan myös muun yhteistyön kehittymiselle. Toimivan matkailuyhteistyön edellytyksenä on henkilöliikenteen mahdollistuminen Inarissa ja rajanylitysmuodollisuuksien yksinkertaistaminen.

Asko Saarelainen
Kirjoittaja on Lieksan kansalaisopiston rehtori

Repola-seura onnittelee
12.7.2013 Repolassa 80 vuotta täyttävää
Tanja Nesterovaa!

Ontajärvi on erilainen

Rajantakaisen Karjalan kylät näyttävät ulkopuolisten silmissä samanlaisilta. Ne näyttävät käyneen läpi samankaltaiset rajut muutokset, joita ovat tahdittaneet Neuvostoliiton historian käänteet sekä metsätalouden murrokset. Vaikka kylien vaiheissa onkin paljon yhteistä, on niiden välillä myös paljon eroja. Tuupovaarassa sijaitseva Öllölän kylä on harjoittanut ystävyyskylätoimintaa jo 20 vuotta Mujejärven piirin itäisimmän kylän Ontajärven kanssa. Käydessäni öllöläläisten kanssa Ontajärvellä havaitsin sen ja Repolan alueen kylien välillä mielenkiintoisia eroja.

Suuntautuminen itään

Matkalla Ontajärvelle kylien välisessä kanssakäymisessä alusta saakka aktiivisesti mukana ollut Teuvo Kuivalainen kertoo yhteistyön vaiheista. Kun rajan ylittävä yhteistoiminta tuli mahdolliseksi, heräsi Öllölässä ajatus hankkia ystävyyskylä Karjalasta. Kylätoimikunta lähetti elokuussa 1990 Mujejärven piirineuvoston puheenjohtajalle kirjeen. Siinä tiedusteltiin, että löytyykö alueelta sellaista kylää, jonka kanssa he voisivat solmia ystävyyssuhteen. Tammikuussa 1992 tuli Ontajärveltä vastauskirje, jossa ilmoitettiin halukkuus aloittaa ystävyyskylätoiminta. Ontajärveläiset kutsuivat öllöläläiset vierailulle ja ensimmäinen matka tehtiin kesäkuussa 1992.

Ajankohta on miltei päivälleen sama, jolloin Hannu Pottonen järjesti ensimmäisen matkan Repolaan. Matkojen samanaikaisuus johtuu Vartiuksen rajanylityspaikan avautumisesta. Repola-yhteistyö ei kuitenkaan ole ollut kylien välistä vaan sitä on ylläpitänyt Repolaseura, joka perustettiin alunperin Repolasta kotoisin olevien sukujen yhdyssiteeksi. Ontajärvi eroaa Repolan alueesta ja muista lähellä rajaa olevista kylistä siinä, ettei sieltä juuri muutettu Neuvostoliiton perustamisen aikaisina myrskyisinä vuosina Suomeen. Kylän vesistöt virtaavat itään päin, jonne myös kyläläisten luontaiset yhteydet suuntautuivat jo ennen neuvostoaikaa.

Ontajärven kylä sijaitsee samannimisen järven pohjoisrannalla. Vedet laskevat Uikujärveen, jonka rannalla sijaitsee Segežan kaupunki, jossa on ollut 1930-luvulta lähtien iso sellu- ja paperitehdas. Puut uitettiin Ontajärveltä Segežaan, kun taas Repolan alueelta ne uitet-

tiin Suomeen. Puun viennin suunta säilyi samana, kun uitosta siirryttiin maakuljetuksiin. Ontajärveltä on maanteitse sekä Segežaan että Mujejärven piirikeskukseen matkaa noin 140 kilometriä. Lähimpänä sijaitsevaan kylään, Rukajärvelle, on 35 kilometriä.

Se tavallinen tarina

Ontajärven historia metsätyökylänä on tavanomainen neuvostokarjalaisen lesopunktin tarina. Kylä oli sodan aikana suomalaisten ja neuvostojoukkojen taistelutantereena, joten kyläläisten palatessa sodan jälkeen evakkomatkaltaan kotiinsa oli kylän paikalla vain tuhkaa ja rauniot. Suurin osa miehistä oli kaatunut sodassa, joten talojen rakentaminen ja peltotyöt jäivät naisten ja varttuneempien lasten harteille.

1950- ja 1960-lukujen vaihteessa Ontajärvelle perustettiin Rukajärven metsätyökeskuksen alainen lesopunkti, metsätyökylä. Se rakennettiin vanhan kylän viereen, ja Valko-Venäjältä, Ukrainasta ja muualta Neuvostoliitosta muutti runsaasti väkeä metsätöihin. Monet heistä perustivat perheen paikallisten nuorten kanssa. Kylään rakennettiin uusi koulu, lastentarha, kulttuuritalo, leipomo ja navetta.

Ontajärven 1700-luvulla rakennettu tsasouna säilyi sodan tuhoilta ja se peruskorjattiin 1990-luvulla (kuva Teuvo Kuivalainen)

Perestroika ja Neuvostoliiton hajoaminen mullistivat elämän myös Ontajärvellä. Galina Martynova oli noina vuosina kylähallinnon päällikkönä, joten hän osaa kertoa noista ajoista. 19-vuotias karjalaistyttö oli tullut Ontajärvelle vuonna 1972 opettajaksi ja avioitui pari vuotta myöhemmin paikallisen nuorukaisen Nikolai Martynovin kanssa. Vuonna 1985 hänet valittiin kylähallinnon johtajaksi, jossa toimessa hän toimi ennen eläkkeelle siirtymistään 20 vuotta.

Alkuaikoina oli hyvä olla kyläpäällikkönä, sillä kyläläisille riitti metsätöitä ja kylä oli elävä. Perestroikan myötä alkoivat vaikeudet, kun työpaikat vähenivät nopeasti. Vuonna 1997 lesopunktin toiminta lopetettiin kokonaan, hieman myöhemmin suljettiin Rukajärven turkistilan alaisuuteen kuulunut Ontajärven maatila. Vuoden 2006 paikallishallintouudistuksessa Karjalan pienet kylähallintoalueet lopetettiin, jolloin Ontajärvi liitettiin Rukajärven kylähallinnon alaisuuteen. Jo vuotta aikaisemmin oli lopetettu Ontajärven koulu ja lapset siirretty Rukajärven kouluun.

Ontajärven tarina on tuttu Karjalassa. Jokseenkin samanlainen tarina kerrottiin Repolaisessa 61 Kiimanvaaran kylän osalta: pieni karjalaiskylä muuttui neuvostomalliseksi metsätyökyläksi, joka lyhyen kukoistuskauden jälkeen menetti kaikki metsätyöpaikkansa. Vuosiluvut ja muutkin luvut ovat melkein samoja. Kun Galina tuli 1970-luvun alussa opettajaksi Ontajärvelle oli kylässä yli 500 asukasta ja koulussa yli sata oppilasta. Näin oli myös Kiimanvaarassa. Nykyään molemmissa kylissä asuu talvisin noin sata ihmistä, joista noin 70–80 prosenttia on eläkeläisiä.

Kesä- ja matkailukylä

Mutta on Ontajärven ja Kiimanvaaran kylien välillä myös eroja. Liikenneyhteydet Ontajärvelle ovat paremmat. Kostamuksen ja Rukajärven väliseltä asfalttitieltä on matkaa hiekkatietä vain 35 kilometriä. Kiimaanvaaraan on samaiselta asfalttitieltä ajettava 170 kilometriä huomattavasti huonokuntoisempaa hiekkatietä pitkin. Hyvä liikenteellinen sijainti on yksi syy siihen, että muualla asuvat ovat viime vuosina ostaneet Ontajärveltä ainakin 12 asuntoa datšoiksi. Vapaa-ajan asuntojen ostajat asuvat Kostamuksessa, Petroskoissa, Mujejärvellä, Pietarissa ja jopa Moskovassa. Lisäksi kylään on rakenteilla muutama uusi kesämökki. Kylän asukasmäärä nousee kesällä 300–500 ihmiseen, kun lapset lasketaan mukaan.

Ontajärvellä käy myös suomalaisia matkailijoita, joita tarvittaessa majoitetaan jopa kahteenkymmeneen perheeseen. Kylässä käy

Ontajärven naisten kuoro (kuva Teuvo Kuivalainen)

kesäisin eläkeläisryhmiä ja sotahistorian harrastajia. Ja tietenkin öllöläläiset, jotka käyvät joka vuosi ainakin kolme kertaa. Öllölän kylätoimikunta oli 1990-luvun jälkipuoliskolla tukemassa Ontajärven matkailun käynnistämistä pienellä EU-hankkeella. Myöhemmin mukana oli myös Maaseudun Sivistysliitto lähiyhteistyövaroilla rahoitetulla matkailun edistämishankkeella. Ratkaisevimmassa roolissa ovat olleet kuitenkin kolme aktiivista ontajärveläisnaista: Nadesda Makarova, Jekaterina Romanova ja Galina Martynova. He huolehtivat matkalaisten vastaanottamisesta ja ohjelman järjestämisestä.

Ontajärven 1700-luvulla rakennettu tsasouna on kunnostettu 1990-luvulla. 1960-luvulla rakennettu kulttuuritalo on edelleen kesäisin käytössä. Ympärivuotisena monitoimitilana toimii entinen lastentarha, johon on kunnostettu museo, posti ja terveydenhoitajan vastaanottotilat. Talossa on myös kangaspuut, joilla kylän naiset kutovat mattoja myyntiin. Aktiiviset naiset ovatkin Ontajärven tärkein voimavara.

Pertti Rannikko

Haukkasaaren viimeinen Feodor Pottojev

Repolan Haukkasaaren kylässä on asunut Pottosen suvun jäseniä yhtäjaksoisesti 1700-luvulta alkaen. Useimmat heistä ovat syntyneet saarella ja saaneet viimeisen leposijansa kylän kalmismaalta. Kylän viimeinen kanta-asukas oli vuonna 1911 syntynyt Feodor Feodorovits Pottojev.

Feodor on ollut Pottosen suvussa yleinen nimi, sillä Feodor Feodorovitsillä (eli Heikillä) oli lukuisia kaimoja. Hänen isänsä oli Feodor Kondratanpoika Pottonen (s. 1881), isän serkku Feodor Davidinpoika Pottonen (s. 1871) ja Feodor Feodorovitsin 3. serkku oli Feodor Prokonpoika Pottonen (s. 1907). Tunnetuin heistä oli Feodor Jefimovits Pottojev (s. 1893), joka oli 1920- ja 1930-luvuilla merkittävissä tehtävissä Poventsan kihlakunnassa, Neuvosto-Karjalan maatalouskomissaarina ja toimeenpanevan komitean sihteerinä. Eipä ihme että suvun viisi Feodor Pottosta saatettiin usein sekoittaa toisiinsa.

Feodor Feodorovits asui koko elämänsä Repolan Haukkasaaressa lukuun ottamatta sotavuosia ja kahta viimeistä elinvuottaan, jotka hän vietti Repolan pääkylällä. Hänen kasvinkumppaninaan oli samana vuonna syntynyt Ivan Konstantinovits Pottojev, joka kuoli Haukkasaaressa kolme vuotta aiemmin. Iivanan ja Feodorin isät olivat pikkuserkkuja. Feodor kävi kaksi vuotta alkeiskoulua. Hän oli tiedonhaluinen ja kekseliäs, erityisesti kiinnostunut kaikesta uudesta tekniikasta. Vuonna 1935 Feodor suoritti Lat-

Feodor F. Pottojevin nuoruuden kuva hänen arkistostaan

Feodor Feodorovits Pottojev
Traktoristi, metsänvartija
Syntynyt 22.5.1911 Repolan Haukkasaaressa
Kuollut 29.3.1997 Repolan sairaalassa

Vanhemmat:
Isä: Feodor Kondratanpoika Pottojev
Syntynyt vuonna 1881 Haukkasaaressa
Kuollut 22.12.1943 Arkangelin sairaalassa
Äiti: Anni Iivanantytär Lehmänen (Martinova)
Syntynyt 1882 Repolan Tsolkan kylässä
Vihitty vuonna 1902
Kuollut Haukkasaaressa vuonna 1963

Puoliso:
Elena Stepanantytär Pottojeva os. Soldatkina
Kolhoosityöläinen
Syntynyt 25.5.1919 Repolan Saarenpään kylässä
Vihitty 24.5.1928
Kuollut 16.1.2001 Repolassa

Lapset:
Volodja (s,1941), Ivan (s. 1946), Kola (s.1948), Valja (s. 1950), Vasili (s. 1952), Nina (s. 1956), Sergei (s. 1958), Jura (s. 1961)

van maatalouskoulussa tutkinnon, jossa erikoistui traktoristiksi. Hän suoritti myös Kansallisen Maatalouskomissariaatin Kolhoosikoulun 1938–39. Karjala oli säilynyt Pottojevin perheessä kotikielenä ja päästötodistuksessa venäjän kielen arvosana oli välttävä.

Sota-aika

Hän ehti työskennellä maataloudessa vuoden ennen kuin astui sotapalvelukseen 20. tarkka-ampujarykmenttiin. Sodasta hän selviytyi ehjin nahoin, vaikka joutui kerran tiedustelutehtävää suorittaessaan väijytykseen. Sukset menivät luotisateessa säleiksi, mutta Feodor pääsi turvaan ryhmän komentajan avustamana.

Välirauhan aikana Feodor palasi kotikyläänsä ja jatkoi viljelystöitä. Tuleva puoliso Elena oli metsätöissä ja liittyi Pohjoisten piirien metsä- ja uittotyöläisten liittoon vuonna 1937. Seuraavana vuonna 24.5.1938 Feodor Feodorovits ja Elena Stepanovna Soldatkina vihittiin. Avioliittotodistus oli kaksikielinen. Sen nimenä oli ”Svidetelstva yhteh mänemisestä” (Todistus yhteen menemisestä) ja sen vahvistajiksi oli merkitty ”CCCP:n Sydämellisien Diedoloin Rahvahah Komissariatta” (Kansallinen Sisäasiain Komissariaatti – SNTL:n Sydämellisten Ihmisten Rahvaan Komissariaatti).

Sodan jatkuessa Feodor toimi vuosina 1941–45 traktoristina Kotskoman lentokenttäpalvelun joukko-osastossa n:o 10237. Ker-

ran Feodor yritti piilottaa traktorin suojaan saksalaisilta pommikoneilta. Lentopommi osui parinkymmenen metrin päähän, jolloin Feodor haavoittui ja myös traktoriin osui. Ruhjevammoista huolimatta asepalvelus jatkui. Feodorin puolustaessa rintamalla kotimaataan hänen perheensä oli evakuoitu Venäjälle.

Vuonna 1943 Feodor liittyi puolueeseen ja palveli sodan loppuun asti. Kotiuttaminen tapahtui 9.5.1945 ja sotilaitten rintaan kiinnitettiin taistelumitalit. Repolan juhliessa neuvostojärjestelmän 60-vuotisjuhlia Feodor palkittiin kunniakirjalla viiden muun arvostetun repolalaisen kanssa. Hänelle myönnettiin 6.4.1985 Isänmaallisen sodan 40-vuotisen voiton kunniaksi II luokan ansiomerkki osoituksena rohkeudesta, kestävyydestä ja urhoollisuudesta.

Haukkasaaren tuulimylly vuonna 1941. Mylly on nykyisin Kizhin saarella (kuva Museovirasto)

Haukkasaaressa

Monet talot oli hävitetty Repolassa ja myös Haukkasaaren kylä oli kärsinyt sodassa.

Feodorin kotitalo Hörtsäsien rannassa oli palanut jo ennen sotaa ja hänen isänsä oli rakentanut sen tilalle uuden vuonna 1912. Feodor kunnosti talon sodan jälkeen perheen asuessa remontin aikana naapurissa. Talon päädyssä kasvoi edelleen Feodorin äidin vuonna 1918 istuttama tuomi.

Sodanjälkeinen kolhoosiaika alkoi vähitellen vakiintua. Haukkasaarelle vuonna 1934 perustettua ”Oikea tie”-kolhoosia johtamaan valittiin Andrei Ivanovits Nikitin ja hänen jälkeensä Feodorin veli Grigori Feodorovits Pottojev, joka oli työskennellyt sodan aikana ja sen jälkeen prikaatissa. Vuonna 1958 kolhoosi muuttui Repolan metsätyökeskuksen huoltotilaksi.

Vuonna 1970 mekaanikko Feodor Pottojev jäi eläkkeelle kolme vuotta puolisonsa Elenan jälkeen. Toimettomaksi hän ei silti jäänyt, vaan työskenteli joka päivä talonsa verstashuoneessa. Feodorin verstaassa oli hyvässä järjestyksessä kaikki mahdolliset itse valmistamansa työkalut, joilla hän teki lä-

Feodor Pottojevin talo Haukkasaressa vuonna 1997 (kuva Heikki Palaskari)

hes kaiken tarvittavan puukoista kenkiin. Hän oli myös taitava veneenveistäjä.

Nuorena opitut kädentaidot tunnettiin laajalti Repolan ulkopuolellakin. Mujejärven piirin toimeenpaneva komitea järjesti seminaarin ja taitonäyttelyn, johon Feodor kutsuttiin naapurinsa Iivanan kanssa esittelemään töitään ja vanhoja työmenetelmiä. Pyrkimyksenä oli tutkia massatuotannon mahdollisuuksia kansallisille käsityötuotteille. Vuonna 1958 Feodor lahjoitti Karjalan tasavallan Historiakotiseutumuseon numismaattisen kulttuurin kokoelmiin keräämänsä kolikkokokoelman ja sai etuoikeuden museon kirjaston käyttöön ja vapaan pääsyn museoon.

Haukkasaaressa viljeltiin vehnää, ruista, ohraa, kauraa, perunoita ja heinää. Kylän vanhaan vuonna 1886 rakennettuun tuulimyllyyn Feodor kunnosti uudet siivet. Mylly saatiin taas toimintakuntoon ja hän jauhoi sillä viljaa vuoteen 1958 asti. Mylly on edelleen nähtävissä Kizhin saarella ulkomuseossa.

Toukokuussa 1974 Feodor teki työsopimuksen puutavarayhtiön johtaja I.I.Tunttujevin kanssa metsänvartijan tehtävästä. Hän lupautui valvomaan Haukkasaarella sijaitsevaa varastoa, jossa säilytettiin puutavaraa ja työkoneita. Valvonta-aika oli klo 17.00–09.00 joka päivä, pyhä- ja vapaapäivinä yötä päivää.

Yhteys sukulaisiin

Tarton rauhan 14.10.1920 jälkeisenä hajaannuksen aikana myös Pottoset olivat jakautuneet rajan molemmin puolin. Kaikki suvun Feodorit jäivät Karjalaan. Seuraavien kuudenkymmenen vuoden aikana sukulaisten kesken ei ollut mahdollisuuksia yhteydenpitoon.

Repolalaisen kirjailija Nikolai Laineen (1920–84) välityksellä sain 1980-luvulla viestejä Haukkasaaresta ja kuulin sukulaistemme asuvan edelleen kylässä. Niko-

lai oli ystävystynyt sukuumme ja omisti Feodor Pottojeville yhden runoistaan ”Tavallinen tukinkaataja”. Hänen lukuisien kotiseutuaiheisten runojensa joukossa olivat myös runot ”Lieksajärvi” ja ”Haukkasaari”.

1900-luku oli Karjalassa suurten mullistusten aikaa. Monet kylät kuihtuivat ja myös Haukkasaaren asukkaita kehotettiin siirtymään Repolan keskustaan. Useimmat talot olivat jo tyhjillään ja Haukkasaaressa oli enää neljä asukasta. Feodor ja Ivan kieltäytyivät lähtemästä rakkaasta kotikylästään.

Kesällä 1992 rajaliikenne avautui ja pääsimme vihdoin isiemme synnyinsijoille Haukkasaareen. Ensimmäinen tapaamisemme kylän viimeisten asukkaiden Feodorin ja Iivanan perheiden kanssa oli hyvin lämmin. Ihastellessamme kylän kauneutta Feodor kysyi: ”Ka, miksikä työ lähittä täältä?” Kuljimme hänen opastuksellaan kylän joka kolkkaan ja tutkimme entisten asuinpaikkojen rauniot. Teimme pitkän kävelymatkan istahtaen muutaman kerran kivelle lepäämään. Entiset viljavat pellot olivat osittain metsittyneet tai olleet pitkään kesannolla.

Feodorin talon katto oli osittain painunut luokille, mutta sisällä oli siistiä ja aito vanhan karjalaistalon tunnelma. Talon alakerrassa sijaitseva karjasuoja oli tyhjillään. Feodorin verstas oli edelleen jokapäiväisessä käytössä. Sadat työ-

Heikki Palaskari Feodorin verstaalla vuonna 1992 (kuva Martti Pottonen)

kalut olivat hyvässä järjestyksessä seinällä. Niitä käytettiin ahkerasti puusepän, mekaanikon ja suutarin töissä.

Kävimme seuraavien vuosien aikana useita kertoja Feodoria tervehtimässä. Mieleen on jäänyt erityisesti myöhäiset iltahetket, jolloin istuimme kuuntelemassa muisteluja entisestä elämästä. Kommunistisen ajan kokenut Feodor muisti tarkalleen käynnit kylän tsasounassa, ristinmerkin ja tuohuksien sytyttämiset. Illan pimetessä siirryimme yöpuulle verstaan eteiseen. Nukahdettuamme kuulimme vielä Feodorin käyvän hiljaa huoneessa tarkistamassa että olemme turvallisesti peittojen alla viileässä kesäyössä. Feodorin huolehtiminen lämmitti mieltämme.

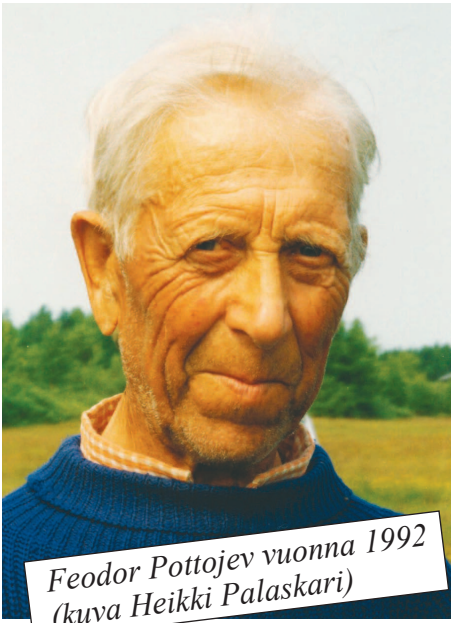

Feodor Pottojev vuonna 1992 (kuva Heikki Palaskari)

Iän karttuessa erityisesti talvet alkoivat olla raskaita syrjäisessä Haukkasaaressa asumiseen. Kylä oli entisestään hiljentynyt kasvinkumppani Iivana Pottojevin kuoltua vuonna 1994 ja hänen leskensä Aksenjan muutettua keskuskylään poikansa Vitjan luokse. Feodor ja Leena muuttivat Repolan keskuskylään suomalaisten rakentamaan taloon. Talo oli kauniilla paikalla kylän korkeimmalla mäellä sairaalan vieressä.

Pojat rakensivat Lieksajärveltä uitetuista hirsistä rantaan uuden kylyn ja Feodor nikkaroi saunaan ikkunanpuitteet.

Haukkasaaren viimeinen isäntä Feodor nukkui pois lähes 86 vuoden iässä. Elena pääsi Feodorin viereen Haukkasaaren kalmismaalle neljä vuotta myöhemmin.

Haukkasaaren kylä elää edelleen kesäisin vilkasta aikaa. Feodorin lapset ja lapsenlapset perheineen lomailevat siellä, viljelevät ja kalastavat talven varalle.

Heikki Palaskari *(ent. Pottonen)*
Feodor F. Pottojevin pikkuserkun poika

Lähteet:
- Feodor F. Pottojevin arkistot ja haastattelut
- Lehtiartikkelit: Avantgard nro 27, 4.3.1978 (V. Kamjagin: Raskasi o kommunistah; Mihailov: Prasdnik v Repolah); Punalippu nro 11/1974 (Juri Vlasov: Haukkasaarella; Juho Heiskanen: Oksa suuresta sukupuusta)

REPOLA-SEURA R.Y.

Hallitus 1.3.2013 – 28.2.2014

Pertti Rannikko, *puheenjohtaja*, p. (013) 717422
Huhtilammentie 945, 82160 OSKOLA
pertti.rannikko@uef.fi

Ville Pänttönen, *varapuheenjohtaja*, gsm 040 5111 560
Kauppakatu 10a A 1, 80100 JOENSUU
ville.panttonen@gmail.com

Lea Tserni-Puittinen, *sihteeri*, gsm 050 5204121
Kylänlahdentie 24, 81810 JAMALI
lea.tsernipuittinen@lieksa.fi

Tuula Kilpeläinen, *taloudenhoitaja*, gsm 044 330 55 29
Niemiskyläntie 51, 88900 KUHMO
tuula.kilpelainen@iki.fi

Päivi Kiiskinen, *jäsensihteeri*, gsm 050 599 1364
Sotkantie 1 E 33, 80160 JOENSUU
paivi.kiiskinen1@gmail.com

Valentina Afanassieva, gsm 040 716 5151
Torikatu 3 D 25, 80110 JOENSUU
valafa@saunalahti.fi

Raimo Määttä, gsm 0400 273365
Teollisuuskatu 11, 80100 JOENSUU
mediamaatta@gmail.com

Vuoden 2013 jäsenmaksu

Repola-seuran vuosijäseniä pyydetään maksamaan 18 euron jäsenmaksu kesäkuun 20. päivään mennessä. Muistakaa merkitä viitenumeroksi yllä olevassa osoitetarrassa oleva numero. Repola-seuran pankkitili on IBAN-muodossa FI05 5354 0420 0466 26.

Repolan matka 12.–15.7.2013

Repolan matkalle lähtijöiden on ilmoittauduttava 10.6. mennessä puheenjohtaja Pertti Rannikolle (yhteystiedot löytyvät edelliseltä sivulta). Matkalle lähtijöiden on syytä jo ennen juhannusta ryhtyä omatoimiseen viisumin hankintaan. Viisumin voi hankkia useimpien matkatoimistojen kautta. Viisumia haettaessa mukana on oltava yksi passivalokuva ja todistus matkavakuutuksesta sekä passi. Kertaviisumin hinta on matkatoimistosta riippuen suunnilleen 75–80 euroa ja sitä on haettava viimeistään 2-3 viikkoa ennen matkaa.

Matkareitti rajalle on perinteinen Joensuu-Lieksa-Nurmes-Kuhmo, jonka varrelta voi tulla kyytiin. Kuljetuksen hinta on kokoluokkaa 170 euroa (tarkka hinta riippuu lähtijöiden määrästä) ja perhemajoitus täysihoidolla 30 euroa/vrk. Kaikki matkasta kiinnostuneet voivat ilmoittautua mukaan. Alustavan kiinnostuksensa ennakkoon ilmoittaneiden on myös vahvistettava matkalle lähtönsä 10.6. mennessä.